

北京大学东方语言文学系教材

蒙古语
基础教程

I

МОНГОЛ ХЭЛ
СУРАХ БИЧИГ

史习成 编著

北京大学出版社

数据加载失败，请稍后重试！

北京大学东方语言文学系教材

蒙古语基础教程

I

МОНГОЛ ХЭЛ СУРАХ БИЧИГ

史习成 编著

北京大學出版社

新登字(京)159号

蒙古语基础教程(1—4册)

史习成 巴特尔 编著

*

北京大学出版社出版

(北京大学校内)

北京大学印刷厂印刷

新华书店北京发行所发行 各地新华书店经售

*

850×1168毫米 32开本 36.25印张 900千字

1992年5月第一版 1992年5月第一次印刷

印数:0001—1000册

ISBN 7-301-01717-0/H·177

定价:10.45元(共四册)

编者说明

本书是为学习蒙古语喀尔喀方言，即蒙古人民共和国通用语而编写的。书中的蒙文是基立尔蒙文，也就是一般说的斯拉夫蒙文。

为了使学能由浅入深、由易及难地学习蒙语，为今后的学习打好基础，本书编写时注重系统的语音与语法教学。语音部分有十课，把元音、辅音分散在各课里，用较多的时间来教。同时，把基本语法，主要是词法的重要问题，先后有序地安排在各篇课文里，一篇课文中不出现过多新的语法现象，课文较为简短。一年内基本学完词法，初步掌握包括复合句在内的各种句子结构，运用书中出现的1500左右的词汇，可以阅读与课文难易相当的短文，进行与学生的学习、生活有关的简单会话。

为了使内容更为充实，练习丰富多样，编者参考了蒙古为外国人学习蒙语编的两本教材。如第二册第三、六课是照《Монгол хэл сурах бичиг》(Улаанбаатар 1976)有关课文内容改写而成的。各课的练习中凡有“+”符号的是引用《Učebnice mongolštiny》(Praha 1979)一书的。本书编写过程中，得到在北京大学东语系任教的蒙古人民共和国专家Т·杜格尔苏伦、Д·策仁索德诺姆，以及楚勒特木副教授的帮助，在此向他们致以衷心谢意。

本书是我国正式出版的第一部基立尔蒙文蒙语教科书，限于编者的水平，书中一定有许多缺点，请使用本书的教师、学生和其他人士批评指正，提出宝贵意见。

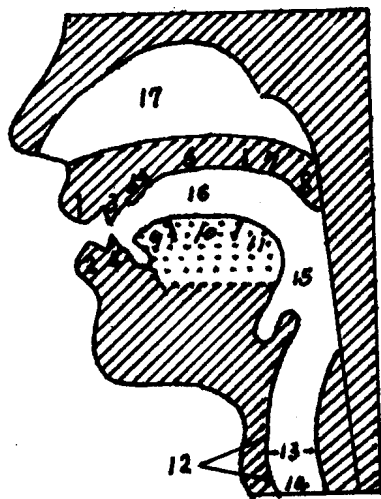
语音的重要性

语言一开始就是有声音的，声音是语言的物质基础。要学好一种语言，首先必须学好发音。学好了发音，就有可能把所学的语言材料以正确的形式在脑子里储存下来，以正确的形式使它重现，从而有效地掌握词汇和语法，迅速提高语言水平。发音正确，别人才能听懂你的话。蒙古语在语音上有许多特点，与汉语有很大差别。学好发音是学习蒙语的第一步，要重视语音学习，掌握正确的蒙语发音。

发音器官

语音是由从肺部呼出的气流，经过发音器官的调节而形成的。发音器官的构造及其各部分的名称如下图所示。

发音器官图

1. 上唇
2. 下唇
3. 上齿
4. 下齿
5. 上齿龈
6. 硬腭
7. 软腭
8. 小舌
9. 舌端 (其尖端为舌尖)
10. 舌前部
11. 舌后部
12. 喉头
13. 声带位置
14. 气管
15. 咽腔
16. 口腔
17. 鼻腔

元音和辅音

语音分为元音和辅音。从发音条件看，元音和辅音的主要区别是：

1. 发元音时气流不受阻碍。发辅音时气流受到一定的阻碍。
2. 发元音时发音器官的紧张度是一致的，均匀的。发辅音时发音器官的紧张度是不均匀的，往往呈现出一时性的紧张。
3. 发元音的气流较弱。发辅音的气流较强。
4. 发元音时声带振动。发辅音时声带有振动的，也有不振动的。声带振动的是浊辅音，不振动的是清辅音。

蒙古语的元音和辅音根据不同的分类方法，可以进行多种分类。

字母

蒙古语有字母35个，这套字母是在基立尔字母的基础上制定的，一般称作新蒙文。蒙古人民共和国在四十年代用新蒙文代替了从十三世纪沿用下来又经过改革的蒙古文（俗称旧蒙文）。

喀尔喀蒙语

蒙古语属于阿尔泰语系，它是一种粘着语，在一个词上可以一个接一个地加上几个附加成分（后缀），每一个附加成分只有一种语法意义。

蒙古语有许多方言，各种方言之间有程度不同的差别。蒙古人民共和国约百分之八十的居民是喀尔喀人，全国通用喀尔喀方言。我们学习的是在喀尔喀方言基础上形成的文学语言。

МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ҮСГИЙН

ЦАГААН ТОЛГОЙ

次序	印刷体		手写体		名称
	大写	小写	大写	小写	
1	А	а	А	а	а
2	Б	б	Б	б	бэ
3	В	в	В	в	вэ
4	Г	г	Г	г	гэ
5	Д	д	Д	д	дэ
6	Е	е	Е	е	е
7	Ё	ё	Ё	ё	ё
8	Ж	ж	Ж	ж	жэ
9	З	з	З	з	зэ
10	И	и	И	и	и
11	Й	й		й	хагас и
12	К	к	К	к	кэ
13	Л	л	Л	л	эл
14	М	м	М	м	эм
15	Н	н	Н	н	эн
16	О	о	О	о	о
17	Ө	ө	Ө	ө	ө
18	П	п	П	п	пэ

次序	印刷体		草写体		名称
	大写	小写	大写	小写	
19	Р	р	<i>Р</i>	<i>р</i>	эр
20	С	с	<i>С</i>	<i>с</i>	эс
21	Т	т	<i>Т</i>	<i>т</i>	тэ
22	У	у	<i>У</i>	<i>у</i>	у
23	Ү	ү	<i>Ү</i>	<i>ү</i>	ү
24	Ф	ф	<i>Ф</i>	<i>ф</i>	фө
25	Х	х	<i>Х</i>	<i>х</i>	хэ
26	Ц	ц	<i>Ц</i>	<i>ц</i>	цэ
27	Ч	ч	<i>Ч</i>	<i>ч</i>	чэ
28	Ш	ш	<i>Ш</i>	<i>ш</i>	шн
29	Щ	щ	<i>Щ</i>	<i>щ</i>	шча
30	Ъ	ъ		<i>Ъ</i>	ХАТУУГИЙН ТЭМДЭГ
31	Ы	ы		<i>Ы</i>	Ы
32	Ь	ь		<i>Ь</i>	ЗӨӨЛНИЙ ТЭМДЭГ
33	Э	э	<i>Э</i>	<i>э</i>	э
34	Ю	ю	<i>Ю</i>	<i>ю</i>	ю
35	Я	я	<i>Я</i>	<i>я</i>	я

[illegible]

МОНГОЛ ҮСГИЙН ЗУРЛАГА

Зур- лага	Зурлагын нэр	Зурла- гын дэс дараа	Битүү шилбэ	Битүү шилбэ	Битүү шилбэ	Сэрээ эвэр	Монгол үсгийн зураглал
ᠠ	ТИТИМ	ᠠ	ᠠ	хөлтэй шилбэ	ᠠ	ятгар зартиг	ᠠ
ᠡ	ШУД, ачаг	ᠡ	ᠡ	гэдэс	ᠡ	задгай зартиг	ᠡ
ᠢ	НУРУУ	ᠢ	ᠢ	орхиц, цацлага	ᠢ	Битүү зартиг	ᠢ
ᠣ	ШУЛУУН шилбэ	ᠣ	ᠣ	сүүл	ᠣ	дэлбэн чих	ᠣ
ᠤ	ЭТГЭР шилбэ	ᠤ	ᠤ	нум	ᠤ	сэртэн чих	ᠤ
ᠥ	МАТГАР шилбэ	ᠥ	ᠥ	дээшээ эвэр	ᠥ	босоо чагт	ᠥ
ᠦ	ӨРГӨСТЭЙ шилбэ	ᠦ	ᠦ	доошоо эвэр	ᠦ		ᠦ
ᠦ	ГОГЦООТЭЙ шилбэ	ᠦ	ᠦ	жалжга эвэр	ᠦ	дэгээ, шавж	ᠦ

2

7

目 录

课次	语 音	课 文	会 话	语音规则 语 法	页次
1	а э м н д т				1
2	о ө с ш ц з				6
3	у ү ч ж х л				11
4	я г к р			音节, 清晰元音, 模糊元音, 区分元音	17
5	б п в ф	УНШИХ СЭДЭВ		长元音 词 序	26
6	й	УНШИХ СЭДЭВ		复合元音	34
7	е ё ю я	УНШИХ СЭДЭВ		音节划分与 移行	42
8	ы э, ъ ь	УНШИХ СЭДЭВ		句子分类 陈述句	53
9	元音小结	УНШИХ СЭДЭВ		疑问句, 疑问 小词, 元音和 谐律	65

课次	语音	课文	会话	语音规则 语 法	页次
10	辅音小结	Унших сэдэв		正字法, 某些辅音的正确读法与拼写	78
11		Бээжин- гийн их сургууль	Харилцан яриа (Хаа байна)	1. 词根、词干与附加成分 2. 祈使句和感叹句 3. 双辅音结尾	91
12		Гэр бүл	Харилцан яриа (Зүг чиг)	1. 肯定句和否定句 2. 重叠辅音	103
13		Манай анги	Харилцан яриа (Нэр, нас)	1. 不稳定的 н 2. 蒙语词类 3. 名词、名词的格 4. 名词给在格	116
14		Оюутны байр	Харилцан яриа (Юу хийж байна)	1. 动 词 2. 动词现在进行时 3. 人称代词、人称代词给在格	130
15		Хичээл дээр	Харилцан яриа (Монгол хэл сурч байна)	1. 动词将来时与一般现在时 2. 软化的辅音与变 н 的条件	143

课次	课 文	会 话	语 法	页次
16	Цагийн хуваарь	Харилцан яриа (Тоо)	1. 名词属格 2. 人称代词属格 3. 短元音的转移	156
17	Гуанз	Харилцан яриа (Хоолонд явъя)	1. 形动词 2. 形动词现在时 及其否定式	171
18	Ариун цэвэр	Харилцан яриа (Тасалгаагаа цэвэрлэнэ)	形动词将来时及其 否定式	184
19	Биеийн тамир	Харилцан яриа (Биеийн тамирын талбайд)	1. 名词宾格 2. 人称代词宾格	197
20	Долоо хоног Он сар өдөр	Харилцан яриа (Хөдөн онд төрөв)	1. 名词从格 2. 人称代词从格	212
21	Өвөл	Харилцан яриа (Цаг агаар)	1. 名词用格 2. 人称代词 用格	228

课次	课 文	会 话	语 法	页次
22	Шинэ жил	Харилцан яриа (Сүлд модны наадам)	1. 动词过去时 2. 时动词表	243
23	Шалгалтанд бэлтгэ	Харилцан яриа (ямар дүн авав)	1. 名词共同格 2. 人称代词共同格 3. 名词、人称 代词变格表	259
24	Амралт	Харилцан яриа (Сонин сэтгүүл)	1. 形动词过去 时及其否定式 2. 形动词表	276

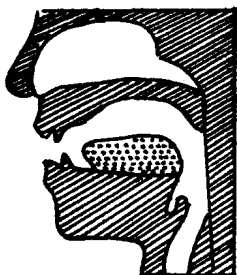
附：词汇表 292

第一课

语 音	元音	Aa	əə
	辅音	Лл	Тт Мм Нн

语音

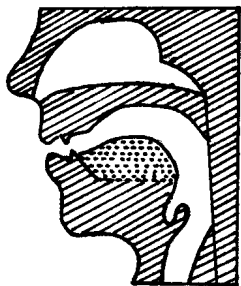
元音 Aa

舌后、宽、不圆唇元音

嘴张开，舌头呈自然状态，
从舌后部发音。

元音 əə

舌中、半宽、不圆唇元音

舌尖抵下齿，舌中前部稍
向硬腭抬起。发音部位比 a 前，
开口度比 a 小。